

# Дорога до Країни Оз

**Автор:**

Ліман Баум

Дорога до Країни Оз

Ліман Френк Баум

Шкільна бібліотека української та світової літератури

Одна з найулюбленіших героїнь казкаря Лімана Френка Баума – Дороті знову вирушила в мандрівку. Причому несподівано для себе. Дівчинка й гадки не мала, що, здавалося б, випадкова зустріч з Косматим чоловічком поблизу своєї домівки стане передвісником неймовірної пригоди. Адже вона мала тільки показати незнайомцю шлях до Олійних полів, який знала як свої п'ять пальців. Однак заплуталася у кількох стежках, і навіть вірний песик Тото не зміг допомогти їй повернутися до рідної ферми. Але, зрештою, кожна дорога кудись та доведе, а також подарує знайомства з новими друзями, які зробили цю історію ще веселішою.

Ліман Френк Баум

Дорога до Країни Оз

Перекладено за виданням:

L. Frank Baum. The Road to Oz.

Reilly & Lee, 1940

© Б. Е. Носенок, переклад українською, 2020

© Видавництво «Фоліо», марка серії, 2010

\* \* \*

Чарівник Країни Оз

Чудесна Країна Оз

Озма з Країни Оз

Дороті та Чарівник у Країні Оз

Дорога до Країни Оз

Смарагдове місто Країни Оз

Латочка з Країни Оз

Тік-Ток з Країни Оз

Опудало з Країни Оз

Ринкитинк у Країні Оз

Пропала принцеса Країни Оз

Залізний Лісоруб з Країни Оз

Чари Країни Оз

Глінда з Країни Оз

До моїх читачів

Що ж, мої любі, ось те, що ви попросили: ще одна книжка Країни Оз про дивні пригоди Дороті. В цій історії є також і Тото, бо ви просили повернути його. Є тут і багато інших персонажів, яких ви впізнаєте. Справді, я намагався якомога ретельніше розглянути побажання моїх маленьких кореспондентів. Якщо ця розповідь не є тим, про що ви мріяли, то варто поміркувати ось над чим: історія народжується перш, ніж її можна записати, і письменник не може сильно змінювати її, не зіпсувавши.

У передмові до книжки «Дороті та Чарівник у Країні Оз» я сказав, що хотів би написати кілька оповідань, які не були б історіями про Оз. Річ у тім, що я писав історії про Оз надто довго – принаймні так мені здавалося. Але з моменту опублікування цієї частини мене просто завалили листами від моїх маленьких кореспондентів, які просили мене «писати більше про Дороті» та «більше про Оз». А оскільки я пишу лише для того, щоб порадувати дітей, то намагаюся поважати їхні бажання.

У цій книжці є кілька нових персонажів, які цілком заслуговують на життя. Мені дуже подобається Косматий чоловічок, тож сподіваюся, що він сподобається і вам. Щодо Поліхромії – дочки Веселки та дурного маленького Гудзика-Розумника, то вони, гадаю, зробили ці історії про Оз ще веселішими, тож тішуся з того, що ці герої опинилися в цій книжці. Водночас дуже хочу дізнатися, чи сподобалися вони вам.

Коли я взявся писати цю книжку, то отримав цікаві новини з «Країни Оз». Вірю, що вони приємно здивують вас, мої любі. Але це така довга й захоплива історія, що її потрібно зберегти для ще однієї книжки, яка, можливо, стане останньою історією, яка розповідатиме про Країну Оз.

ЛІМАН ФРЕНК БАУМ

Коронадо, 1909 рік

## I. Шлях до олійних полів

– Будь ласка, маленька панно, – мовив Косматий чоловічок, – чи не могла б ти показати мені дорогу до Олійних полів?

Дороті придивилася до нього. Він виглядав обшарпано, але в очах було щось таке, що робило його напрочуд приемним.

– Звичайно, – відповіла дівчинка. – Я можу вказати тобі шлях. Але це зовсім інша дорога.

– Інша дорога?

– Так. Тобі доведеться перетнути велику ферму, потім йти стежкою до головної дороги, потім повернути на північ і йти до розвилки, де п'ять стежечок розбігаються в різні боки, а далі... ой, краще мені самій подивитися...

– Будь ласка, мила панно. Якщо хочеш перевірити дорогу до самісіньких Олійних полів, – відгукнувся халамидник.

– Зверни на стежку за пеньком в'яза або на доріжку за ніркою ховраха, або...

– І будь-яка підходить?

– Звичайно, ні, Косматий чоловічку. Щоб дістатися до Олійних полів, треба вибрати один-єдиний правильний шлях.

– А ця дорога, яка веде від пенька ховраха, єдина або...

– Господи! – вигукнула Дороті. – Доведеться самій показати тобі, куди йти, ти страшенно дурний. Почекай трохи, я збігаю додому й одягну капелюшка.

Халамидник залишився один. Він повільно жував вівсяну стеблинку, наче не міг знайти нічого смачнішого. Потім звернув увагу на яблуню, що росла біля будинку, і побачив на землі багато яблук.

Косматий чоловічок вирішив, що яблука смакуватимуть набагато краще за вівсяну стеблинку, тож попрямував до дерева, щоб підібрати їх. Аж раптом з будинку вихором вилетіла маленька чорна собачка з коричневими оченятами й помчала до незнайомця, який встиг підібрати три яблука й засунути їх до однієї з глибоких кишень, якими повнилося його лахміття.

Песик з гавкотом кинувся до голодранця, але він швидко схопив її за загривок і запхав в ту саму кишеню, де вже лежали яблука. На землі залишалося ще багато яблук, халамидник підбирав їх і опускав у кишеню – кожне яблуко било песика по голові або по спині, від чого той гарчав. Песика звали Тото. Він страшенно засмутився, потрапивши в кишеню незнайомця.

Дороті не забарилася. Вона з'явилася на порозі з капелюшком в руках і покликала:

– Ходімо, Косматий чоловічку, якщо хочеш, щоб я показала тобі дорогу до Олійних полів.

Дівчинка перелізла через огорожу. Незнайомець зробив так само. Він рухався повільно, заглиблений у свої думки, раз по раз спотикаючись на невеликих купинах, ніби не помічаючи їх.

– До чого ж ти розсіяний! – вигукнула Дороті. – В тебе втомилися ноги?

– Ні, маленька панно, справа не в ногах, всьому виною рослинність на моєму обличчі: це волосся так заважає в теплу погоду. Хоч би пішов сніг. А ти зраділа б снігопаду?

– Звичайно, ні, – відповіла Дороті, суворо глянувши на обшарпанця. – Якщо в серпні піде сніг, він погубить і кукурудзу, й овес, і пшеницю, дядько Генрі не збере врожай, збідніє й тоді...

– Ні! – вигукнув халамидник. – Гадаю, снігу не буде. Це наша стежина?

– Так, – відповіла Дороті, долаючи ще через одну огорожу. – Я проведу тебе до головної дороги.

– Спасибі, мила дівчинко. Ти хоч і юна, але дуже добра.

– Не кожен знає дорогу до Олійних полів, – завважила Дороті, підстрибом рушивши по стежці. – Але я часто бувала там з дядьком Генрі й зумію знайти її навіть із зав'язаними очима.

– Будь ласка, не зав'язуй очі, – з серйозним виглядом попрохав незнайомиць. – Ти можеш помилитися.

– Це неможливо, – засміялася дівчинка. – Ось головна дорога. А нам потрібен другий поворот наліво. Ні, третій. Хоч, ні, мабуть, четвертий... Ану дивімося... Перша стежка – біля пенька, друга – біля нірки ховрашка, а потім...

– Що ж потім? – запитав халамидник, опускаючи руку в кишеню. Тото одразу вкусив його за палець. Незнайомець сказав «Ой!» і миттю витягнув руку з кишені.

Дороті нічого не помітила. Вона стурбовано дивилася на дорогу, затуляючи долонькою очі від сонячних променів.

– Пішли, – рішуче мовила вона. – Залишилося вже небагато, і я тобі покажу, як іти далі.

Незабаром вони підійшли до розвилки, звідки в різних напрямках розходилися п'ять стежечок. Дороті вказала пальцем на одну з них і сказала:

– Ось ця, Косматий чоловічку.

– Дуже вдячний, мила панно, – сказав незнайомец і попрямував по іншій дорозі.

– Куди ж ти? – закричала дівчинка. – Ти пішов зовсім не туди.

Він зупинився.

– Ти сказала, що ось ця дорога веде до Олійних полів, – сказав він, нервово сіпаючи пальцями бороду.

– Все правильно.

– А я не хочу потрапити до Олійних полів.

– Не хочеш?

– В жодному разі. Я просив тебе показати мені дорогу до Олійних полів, щоб не потрапити туди випадково.

– А! Так куди ж ти прямуєш?

– Мені все одно, панно...

Відповідь дивного незнайомця не тільки здивувала дівчинку, але й розсердила: виявляється, всі її старання намарне.

– Тут багато чудових доріг, – завважив халамидник, уважно озираячись і нагадуючи повільними поворотами свого тулуба вітряк. – Гадаю, звідси можна потрапити куди завгодно, в будь-яку точку світу.

Дороті теж озирнулася і з подивом роздивлятися околиці. Звідси справді стелилося багато доріг. Їх виявилось набагато більше, ніж раніше. Дівчинка

спробувала порахувати стежки, знаючи, що їх має бути п'ять. Але коли вийшло сімнадцять, то здивувалася так сильно, що перестала рахувати: стежок було стільки, скільки спиць у колесі, й вони розбігалися в різні боки від розвилки, де зупинилися дівчинка та її дивний супутник. Аби Дороті продовжувала лік, то, ймовірно, додавала б деякі стежки по кілька разів.

– Боже мій! – вигукнула дівчинка. – Тут завжди було тільки п'ять доріг – головна та всі інші. А тепер... де ж головна дорога, Косматий чоловічку?

– Не можу сказати, мила панно, – відповів незнайомец, сідаючи на землю, ймовірно, стомлений довгим стоянням. – Хіба її тут не було хвилину тому?

– Здається, була, – промовила зовсім збита з пантелику Дороті. – І я бачила нірку ховраха і пеньок, але тепер їх тут немає. Всі ці стежки дуже дивні, і їх так багато! Як гадаєш, куди вони ведуть?

– Дороги, – зауважив халамидник, – не ведуть нікуди. Вони лежать нерухомо на своєму місці, й тому люди можуть йти по них.

Він засунув руку в кишеню і так швидко витягнув яблуко, що Тото не встиг цього разу вкусити його.

Песик висунув з кишені мордочку і загавкав так голосно, що Дороті з переляку відскочила назад.

– Тото! – вигукнула вона. – Звідки ти взявся?

– Це я прихопив його, – пояснив Косматий незнайомец.

– Навіщо?

– Щоб він стеріг яблука в моїй кишені, а то раптом їх вкрадуть.

Тут космач однією рукою взяв яблуко і почав його жувати, а другою витягнув з кишені Тото й опустив на землю. Зрозуміло, Тото стрімголов кинувся до Дороті, заливаючись радісним гавкотом від повернутої свободи. Опинитися на волі було особливо приємно після неволі в темній кишені обшарпанця.

Дівчинка ласкаво погладила Тото по голові, а він сів перед нею, звісивши набік червоного язика й уважно дивлячись їй в обличчя коричневими оченятами, ніби запитуючи: «Що ж ми тепер робитимемо?».

Дороті не могла відповісти на це запитання. Вона тривожно озиралася, намагаючись знайти в навколишньому ландшафті знайомі прикмети. Але все навколо здавалося їй незвичайним і дивним. Між стежками рясніли зелені галявини, шелестіли листям дерева й кущі, але куди поділася ферма, звідки вона зовсім недавно вийшла? Та й загалом не було нічого знайомого – за винятком Тото й Косматого чоловічка.

На додаток до цих неприємностей Дороті стільки разів крутилася на всі боки, намагаючись зрозуміти, куди ж вона потрапила, що тепер уже не могла визначити, в якому напрямку треба шукати ферму. Дівчинка не на жарт стривожилася.

– Боюся, Косматий чоловічку, що ми заблукали – глибоко зітхнувши, сказала вона, дивлячись на незнайомця.

– Тут нічого боятися, – відповів халамидник, викидаючи недогризок і беручись жувати наступне яблуко. – Кожна зі стежок кудись веде, інакше їх просто не було б тут. Яка різниця, куди вони йдуть?

– Я хочу додому, – сказала Дороті.

– Будь ласка. Чому ж ти не йдеш?

– Тому що не знаю, якою дорогою мені повертатися.

– Це погано, – в замішанні похитав головою халамидник. – Дуже хотів би допомогти тобі, але, на жаль, не можу. Я зовсім не знаю тутешніх місць.

– Гадаю, що я їх теж не знаю, – сказала дівчинка і сіла на землю поруч із ним. – Дивно. Ще п'ять хвилин тому я була вдома і вийшла показати тобі дорогу до Олійних полів...

– Щоб я помилково не пішов по цій дорозі...

- А тепер я заблукала й сама не знаю, як потрапити додому!

- З'їж яблуко, - запропонував Косматий чоловічок, простягаючи Дороті рум'яне яблучко.

- Я не хочу їсти, - відповіла дівчинка, відштовхуючи його руку.

- Але завтра ти можеш зголодніти і тоді пошкодуєш, що відмовилася.

- Якщо я зголоднію, тоді й з'їм твоє яблуко.

- Але тоді, швидше за все, яблук вже не залишиться, - заперечив халамидник і почав сам жувати рум'яне яблучко. - Іноді собаки краще орієнтуються, ніж люди, і швидше знаходять дорогу додому. Може, Тото доведе тебе назад до ферми?

- Тото, ти знайдеш дорогу? - запитала Дороті.

Той енергійно завиляв хвостом.

- Дуже добре, - промовила дівчинка. - Ходімо додому.

Тото озирнувся й побіг по одній зі стежок.

- До побачення, Косматий чоловічку, - крикнула Дороті й побігла за Тото, але той незабаром зупинився й подивився на господиню, ніби щось запитуючи.

- О, не сподівайся, що я тобі що-небудь скажу, я не знаю, куди нам іти. Ти повинен сам знайти дорогу додому.

Але Тото нічим не міг допомогти. Він виляв хвостом, сопів, тряс вухами і знову повертався до того місця, де вони залишили обшарпанця. Потім він кидався до іншої стежки, знову повертався і мчав до наступної. Проте щоразу дорога здавалася йому незнайомою, і він розумів, що вона не приведе до рідної ферми. Нарешті, коли Дороті вже втомилася бігати слідом за Тото, захеканий песик сів поруч із волохатим незнайомцем й затих, полишивши всі спроби знайти дорогу додому.

Дороті теж присіла й глибоко задумалася. Вона іноді стикалася з незвичайними подіями, але сьогоднішня пригода здавалася їй найдивнішою з усіх. Загубитися поруч з будинком та ще в такому романтичному куточку Канзасу! Дороті була в розпачі.

– Твої рідні хвилюватимуться? – запитав косматий супутник, дивлячись на дівчинку своїми лукавими очима.

– Швидше за все, – зітхнувши, відповіла Дороті. – Дядько Генрі каже, що зі мною завжди щось трапляється, але врешті-решт я повертаюся додому ціла й неушкоджена. Може, він не хвилюватиметься, вирішить, що я скоро повернуся.

– Упевнений, що ти повернешся, – усміхнувся халамидник. – Ти знаєш, хороші дівчатка ніколи не потрапляють у біду. Я теж хороша людина, тож, сподіваюся, й мені не загрожують неприємності.

Дороті з цікавістю глянула на незнайомця. Його одяг був суцільним дрантям, взуття – роздерте й діряве, волосся й борода жмутами стирчали в різні боки. Але усмішка здавалася ласкавою, а очі – добрими.

Дороті спитала:

– А чому ти не хотів потрапити до Олійних полів?

– Річ у тім, що там живе людина, яка винна мені п'ятнадцять центів, і якщо вона зустрине мене, то неодмінно захоче повернути борг. А я не бажаю мати гроші, моя мила.

– Чому? – здивувалася Дороті.

– Гроші роблять людей пихатими, а я зовсім не хочу стати таким. Я хочу, щоб мене любили. Поки в мене є Магніт Любові, всі, кого зустріну на шляху, любитимуть мене.

– Магніт Любові! А що це таке?

– Якщо ти нікому не розкажеш, я покажу його тобі, – відповів Косматий чоловічок тихим таємничим голосом.

– Тут нікому розбавтати секрет, крім Тото.

Халамидник ретельно обстежив одну кишеню, потім – другу, потім – третю. Нарешті витягнув маленький пакетик, загорнутий у м'який папір і зав'язаний мотузкою. Повільно розв'язав мотузку, розгорнув згорток і дістав шматочок металу, за формою схожий на підкову. Цей предмет, тьмяний і темний, не справляв належного враження.

– Ось чудовий магніт, що притягує любов, – схвильовано вимовив Косматий чоловічок. – Його подарував мені ескімос із Сандвічевих островів, хоч насправді там немає ніяких сандвічів. Поки магніт у мене, всі живі істоти, яких я зустріну, ніжно любитимуть мене.

– А чому ескімос не залишив магніт собі? – з цікавістю розглядаючи металевий брусок, запитала Дороті.

– Він втомився від загальної любові до себе й захотів, щоб його хтось зненавидів. Тому віддав магніт мені, а наступного дня його загриз гімалайський ведмідь.

– І ескімос не пошкодував, що розлучився з магнітом?

– Не знаю, він нічого не встиг сказати, – відповів Косматий чоловічок, ретельно загортаючи магніт, потім перев'язав пакунок і опустив його в кишеню. – Але ведмідь зовсім не здавався засмученим.

– Ти був знайомий з ведмедем? – поцікавилася Дороті.

– Так. Ми часто грали з ним у м'яч на Ікорних островах. Ведмідь любив мене, бо в мене був магніт. Я не дорікав ведмедю за те, що він загриз ескімоса, оскільки така його природа.

– Колись я знала голодного тигра, якому дуже хотілося поласувати вгодованими немовлятами, але він ніколи не зачепив жодної дитини, бо мав Совість.

– У гімалайського ведмедя, – зітхнув халамидник, – не було Совісті.

Кілька хвилин він мовчав, мабуть, порівнюючи випадки з ведмедем і тигром. Весь цей час Тото з великою цікавістю розглядав його. Песик, очевидно, згадував про прогулянку в кишені обшарпанця й розмірковував про те, як надалі уникнути подібної долі.

Нарешті Косматий чоловічок промовив:

– А як тебе звати?

– Дороті, – відповіла дівчинка й схопилася. – Але що ж нам тепер робити? Ми ж не можемо вічно тут сидіти!

– Виберімо сьому дорогу, – запропонував Кошлатий. – Сім – щасливе число для маленької дівчинки, яку звать Дороті.

– Сьому з якого кінця?

– Звідки ти почала рахувати.

Дороті знову почала рахувати стежки: сьома виглядала так само, як всі інші. Однак халамидник піднявся з землі й рушив по ній, ніби був цілком впевнений, що саме цей шлях найкращий. Дороті й Тото пішли за ним.

II. Дороті зустрічає Гудзика-Розумника

Сьома дорога виявилася досить приємною – вона звивалася по зелених луках і полях, вкритих маргаритками й чемерицею, повз заліски з тінистими деревами. Але ніде не було видно жодного будинку й жодного разу їм не зустрілася жива істота.

Дороті починала побоюватися, що чудова дорога віддаляє її від рідної ферми: вона не бачила навколо нічого знайомого, звичного. Але, вочевидь, не варто було й повертатися назад, на розвилку, бо інша стежка могла б відвести її ще далі від будинку.

Дівчинка крокувала поруч з Косматим чоловічком, який, щоб скоротати час у дорозі, весело насвистував. Так вони йшли, поки не дісталися тінистої галявини, де ріс величезний каштан: тут дорога різко повертала. У тіні каштана сидів маленький хлопчик у матроському костюмчику і рив землю паличкою. Ймовірно, малюк сидів тут досить давно: яма була така велика, що в неї міг поміститися футбольний м'яч.

Дороті та її супутники вирішили відпочити. Хлопчик продовжував серйозно й наполегливо рити яму.

– Як тебе звати? – запитала дівчинка.

Хлопчик спокійно глянув на неї. Його обличчя з пухкими щічками дивувало великими, блакитними, дуже серйозними очима.

– Я Гудзик-Розумник, – нарешті відповів він.

– А як твоє справжнє ім'я? – продовжувала допитуватися Дороті.

– Гудзик-Розумник.

– Це не справжнє ім'я! – вигукнула дівчинка.

– Хіба? – запитав малюк, продовжуючи копати землю.

- Звичайно, ні. Це – прізвисько. У тебе має бути ім'я.

- Має бути ім'я?

- Звичайно. Як тебе кличе мама?

Малюк перестав копати й задумався.

- Тато каже, що я сяю, як блискучий гудзик, а мама називає мене іноді розумником.

- А як звать твого тата?

- Просто Тато.

- Та ні, як його ім'я?

- Не знаю.

Тут, усміхаючись, втрутився Косматий чоловічок:

- Усе це не має значення. Ми називатимемо молоду людину так, як його звать тато й мама, – Гудзик-Розумник. Це ім'я нітрохи не гірше, а, може, й краще за багато інших.

Дороті подивилася, як хлопчик копає, а потім запитала:

- А де ти живеш?

- Не знаю.

- А як ти сюди потрапив?

- Не знаю.

- І зовсім не знаєш, звідки ти?

- Ні.

- Напевно, він загубився, - звернулася Дороті до Косматого чоловічка і знову обернулася до малюка:

- Що ж ти збираєшся робити?

- Копати.

- Але ти ж не можеш вічно копати. Що ти будеш робити потім?

- Не знаю.

- Ти ж повинен знати хоч що-небудь, - почала сердитися Дороті.

- Повинен? - здивувався малюк.

- Звичайно.

- А що я повинен знати?

- Перш за все, що з тобою буде далі.

- А ти знаєш, що буде зі мною?

- Звичайно, ні.

- А що буде з тобою, ти знаєш? - з серйозним виглядом поцікавився малюк.

– Мабуть, не знаю, – зізналася Дороті, згадавши про власні труднощі.

Косматий чоловічок розсміявся:

– Ніхто на світі не знає всього, Дороті.

– Але хлопчик, здається, не знає взагалі нічого. Чи не так, Гудзик-Розумник?

Хлопчик похитав головою з чарівними локонами й незворушно відповів:

– Не знаю.

Ніколи ще Дороті не зустрічала людини, яка повідомила б їй так мало про себе. У всякому разі, було зрозуміло, що малюк загубився, і рідні мали б стривожитися. Хлопчик здавався молодшим за Дороті років на два-три, і його чарівний костюмчик свідчив про ніжну любов і зворушливу турботу близьких. Яким же чином він потрапив на цю безлюдну стежку?

Поруч з Гудзиком-Розумником на землі лежав солом'яний капелюх з позолоченим якорем на стрічці. Довгі штанці матроського костюма розширювалися донизу, а на вільний широкий комір блузи були нашиті золоті якорі. Хлопчик зосереджено рив яму.

– А ти бачив коли-небудь море? – запитала Дороті.

– Що?

– Ну, чи був ти коли-небудь там, де є вода?

– Так. У нас в саду за будинком колодязь.

– Ти не зрозумів. Я запитую, чи плавав ти коли-небудь на великому кораблі по океану?

– Не знаю.

- Чому ж на тобі матроський костюмчик?

- Не знаю.

Дороті втратила терпіння:

- Ти жахливо дурний, Гудзик-Розумник!

- Я дурний? - запитав хлопчик.

- Так.

- Чому? - підняв він на Дороті великі ясні очі.

Дівчинка хотіла відповісти: «Не знаю», але вчасно схаменулася.

- На це запитання ти маеш відповісти сам.

Косматий супутник Дороті знову відкусив яблуко і втрутився:

- Немає сенсу ставити йому запитання. Гадаю, хтось повинен подбати про бідного малюка. Мабуть, краще б йому вирушити в дорогу разом із нами.

Тим часом Тото з неприхованою цікавістю заглядав у ямку, викопану малюком, та з кожною хвилиною проявляв дедалі більше занепокоєння і хвилювання. Він, ймовірно, вирішив, що хлопчик полює на якусь тварину. Песик голосно загавкав, стрибнув у яму й почав енергійно працювати лапами, розкидаючи ґрунт на всі боки. Грудки землі полетіли в малюка. Дороті підняла хлопчика й обтрусила його одяг.

- Припини, Тото! - закричала вона. - Тут немає ні мишей, ні бабаків. Не будь таким дурним.

Тото зупинився, підозріло пригнувся і вистрибнув з ями, виляючи хвостом, ніби зробив щось важливе й корисне.

– Гаразд, пішли, – запропонував Косматий чоловічок. – А то ніч застане нас у дорозі.

– Куди ти збираєшся йти? – запитала Дороті.

– Мабуть, буду схожим на Гудзика-Розумника, коли скажу: я не знаю, – засміявся Косматий чоловічок. – Але життєвий досвід підказує мені, що будь-яка дорога кудись веде. Впевнений, мила Дороті, якщо підемо вперед, то рано чи пізно прийдемо куди-небудь. Що це буде за місце, ми не можемо зараз навіть припустити, але коли прийдемо туди, то дізнаємося.

– Маєш рацію, – погодилася Дороті, – це розумно, Косматий чоловічку.

### III. Дивакувате селище

Гудзик-Розумник з радістю захопився за руку Косматого чоловічка, адже той мав у кишені Магніт Любові, тож малюк відразу полюбив дивну кудлату людину. Дороті стала праворуч від Косматого чоловічка, Тото – з другого боку.

Маленька компанія вирушила в дорогу в більш веселому та бадьорому настрої, ніж можна було припустити. Дівчинка звикла до незвичайних пригод і дуже любила їх. А куди б не пішла Дороті, Тото майже завжди слідував за нею, наче ягнятко святої Марії.

Гудзик-Розумник не виявляв жодних ознак занепокоєння або страху, адже він все одно заблукав, а в Косматого чоловічка, швидше за все, взагалі не було рідного вогнища, й він почувався однаково щасливим всюди.

Так вони йшли досить довго. Раптом попереду над дорогою з'явилася велика арка. Коли мандрівники підійшли ближче, то побачили, що споруда покрита дуже красивим різьбленням і розкішними малюнками. На її верхній частині розташувалося безліч павичів з розгорнутими хвостами, їхнє пір'я було

вимальовано з дивовижною майстерністю.

У центрі арки подорожні побачили велику лисячу голову, що дивилася на світ крізь окуляри з вельми розумним виглядом. Голову лисиці прикрашала маленька золота корона, оздоблена гострими зубами.

Поки мандрівники з цікавістю розглядали арку, з того боку несподівано з'явилися лисиці, одягнені в солдатську форму. На них були зелені сорочки й жовті штани, а маленькі круглі шапочки й високі черевики манили погляд яскраво-червоним кольором. Крім того, їхні довгі пухнасті хвости прикрашали великі червоні банти. Кожен солдат ніс дерев'яну шпагу, на гострому кінці якої страхотливо поблискував ряд відточених зубів. Коли Дороті побачила ці зуби, вона здригнулася.

На чолі колони марширував капітан. Його форму прикрашали золоті позументи, і він виглядав більш парадно, ніж прості солдати.

Подорожні не встигли ще нічого збагнути, як опинилися в колі лисиць, і їхній капітан закричав:

– Ми оточили вас! Ви – наші полонені!

– А що таке полонені? – запитав Гудзик-Розумник.

– Полонені, отже, невольники, – відповів Капітан-лис, походжаючи з величним видом.

– А що таке невольники? – знову запитав малюк.

– Це такі, як ти! – відповів капітан.

Косматий чоловічок розсміявся.

– Добрий день, капітане, – сказав він, ввічливо кланяючись лисячій команді й особливо – командирю. – Сподіваюся, ви й ваші рідні в порядку.

Капітан-лис глянув на Косматого чоловічка, й різкі обриси його обличчя прояснилися й враз стали цілком приемними.

– Дякую, в нас все добре, – відповів він, і Дороті зрозуміла, що Магніт Любові подіяв, тож лисиці полюбили Косматого чоловічка. На жаль, Тото не знав цього: він досить сердито загавкав і спробував вкусити Капітана за ногу у відкрите місце між червоними черевиками і жовтими штанцями.

– Назад, Тото! – закричала Дороті й підхопила собаку на руки. – Це наші друзі.

– Так, ми друзі! – підтвердив капітан дещо здивованим тоном. – Спочатку я вирішив, що ви вороги, але, здається, ви справді наші друзі. Вам доведеться відправитися разом зі мною до Короля-Лиса.

– А він хто? – дуже серйозно запитав Гудзик-Розумник.

– Король Лисеполя, лисячого королівства, великий і мудрий монарх, який очолює нашу спільноту.

– А що таке монарх і що таке спільнота? – поцікавився Гудзик-Розумник.

– Малюк, будь ласка, не став стільки запитань.

– Чому?

– Справді, чому не ставити запитань? – вигукнув Капітан, із захопленням дивлячись на малюка. – Якщо не запитувати, нічого не дізнаєшся. Це істина. Мені шкода. Ти дуже розумний, малюк, якщо вдуматися, дуже розумний. А тепер, друзі, підемо, мій обов'язок – супроводжувати вас до королівського палацу.

Солдати стройовим кроком промарширували під арку, і разом з ними рушили Косматий чоловічок, Дороті, Тото й Гудзик-Розумник. Перед ними постало красиве велике місто. Будинки з різнобарвного мармуру радували око. В їхньому оздобленні переважали зображення птахів і домашніх пернатих – павичів, фазанів, індиків, качок і гусей. Над входом до кожного будинку красувалася різьблена голова лисиці – зображення мешканця цього будинку. Що ж, від побаченого наші мандрівники мали дивне, але приємне враження.

Коли вони прямували вулицею, багато лисиць вийшли на веранди й балкони своїх будинків, щоб подивитися на незнайомців. Всі лисиці були красиво одягнені. Особи жіночої статі носили сукні з переплетеного пір'я, ефектно розфарбованого в найхімерніші відтінки.

Гудзик-Розумник так пильно розглядав нове місце, що очі його стали ще більшими й круглішими. Він щораз спотикався і впав би, якби Косматий чоловічок не стиснув міцніше його ручку.

Всі четверо не переставали дивуватися, а Тото був такий схвильований, що йому весь час хотілося гавкати, гнатися за кожною лисицею, яку він бачив, і боротися з нею. Але Дороті не випускала з обіймів його маленьке тільце, що постійно намагалось вирватися, і вмовляла заспокоїтися. Зрештою Тото втихомирився, вирішивши, що в Лисеполі занадто багато лисиць і з усіма ними неможливо битися.

Незабаром вони дісталися великої площі, в центрі якої височів палац. Дороті відразу зрозуміла, що це палац короля, бо над монументальними вхідними дверима побачила голову лисиці, точнісінько таку, як над аркою. Ця лисиця, єдина з усіх, була в золотій короні.

Біля входу стояло багато охоронців, але лисиці-вартові вклонилися капітану й пропустили його, не ставлячи жодних запитань. Капітан провів мандрівників через безліч кімнат, де виряджені лисиці сиділи в красивих золочених кріслах і пили чай, який разносили лисиці-слуги в білих фартухах. Нарешті, друзі підійшли до широких дверей, запнутих важкою портьєрою з золотої тканини.

Біля дверного отвору стояв величезний барабан. Капітан підійшов до барабана і вдарив по ньому спочатку одним коліном, потім – другим. Барабан відповів: «Бум-бум».

– Ви всі повинні постукати по барабану так само, як я, – звелів Капітан.

Косматий чоловічок підійшов до барабана й постукав по ньому спочатку одним коліном, потім – другим. Дороті й Гудзик-Розумник зробили так само. Хлопчику так сподобався звук, котрий видавав барабан, що він спробував вдарити по ньому ще кілька разів своїми маленькими пухкими колінами. Але капітан зупинив його.

Тото не міг постукати по барабану колінами, й у нього не вийшло так загнути хвіст, щоб той дістав до барабана. Дороті вдарила по барабану замість Тото, й пес у відповідь загавкав. Капітан, почувши його гавкіт, насупився.

Золота порт'єра розсунулась, щоб пропустити гостей, і Капітан разом зі своїми супутниками увійшов всередину.

Широка довга кімната, куди вони потрапили, виблискувала золотом і сяяла барвистими вітражами. У центрі, на розкішному позолоченому троні, сидів Король-Лис, оточений лисицями-придворними. У всіх придворних на очах блищали окуляри, що надавало їм серйозного й важливого вигляду.

Дороті одразу впізнала Короля, бо бачила його зображення на арці і над входом до палацу. Оскільки в минулих подорожах дівчинка вже кілька разів зустрічалася з особами королівської крові, вона знала, як слід поводитися. Ледь побачивши Короля, вона привітала його, низько вклонившись. Косматий чоловічок теж вклонився, а Гудзик-Розумник кивнув і сказав: «Привіт».

– Наймудріший і найблагородніший володар Лисеполя, – урочистим тоном звернувся Капітан до Короля, – наважуюсь смиренно доповісти Вашій Величності, що цих незнайомців я перестрів на дорозі до ваших володінь, і, слідуючи своєму обов'язку, привів їх сюди.

– Так-так, – сказав Король, пронизливо дивлячись на подорожніх. – Що привело вас у мою країну, незнайомці?

– Ваша Величносте, нас привели сюди ноги, – відповів Косматий чоловічок.

– А що ви збираєтеся тут робити? – поставив ще одне запитання Король.

– Йти далі, й чим швидше, тим краще, – знову відповів Косматий чоловічок.

Король, природно, не мав ні найменшого поняття про Магніт Любові, але його чарівна сила змусила його миттєво полюбити кудлатого подорожнього.

– Ви можете залишити мою країну в будь-яку хвилину, – ввічливо промовив Король. – Але мені хотілося б показати вам мою столицю й бути гостинним до вас, поки ви тут. Ми також щасливі приймати в себе Дороті та вдячні їй за те, що вона відвідала нас. Адже яку б країну Дороті не відвідала, про це всі дізнаються.

Слова Короля надзвичайно здивували Дороті.

– Ваша Величносте, звідки ви знаєте, як мене звать?

– Ну що ти, люба крихітко, всі знають тебе, – відповів Король. – Хіба ти не здогадувалася про це? Ти стала дуже відомою, особливо відтоді, як подружилася з Озмою з Країни Оз.

– Ви знайомі з Озмою? – здивувалася Дороті.

– Із жалем мушу зізнатися, що не знайомий, – сумно відповів Король, – але сподіваюся незабаром познайомитися. Принцеса відзначає день свого народження двадцять першого числа цього місяця.

– Невже? – здивувалася Дороті. – А я й не знала.

– О так! І це буде найблискучіша церемонія з усіх, що відбувалися коли-небудь у Чарівній Країні. Сподіваюся, ти попросиш Принцесу Озму, щоб вона мене теж запросила?

Дороті задумалася.

– Впевнена, Озма надішле вам запрошення, якщо я попрошу, але як ви доберетеся до Країни Оз і до Смарагдового міста? Адже це так далеко від Канзасу.

– Від Канзасу! – здивовано вигукнув король.

– Так... а хіба ми зараз не в Канзасі?

- Яка дивна точка зору! – засміявся Король. – Чому ти думаєш, що це Канзас?
- Ну, бо я пішла з ферми дядечка Генрі приблизно дві години тому, – відповіла Дороті, злегка спантеличена цим запитанням.
- Скажи відверто, дорога, чи бачила ти коли-небудь в Канзасі таке прекрасне королівство, як Лисеполь?
- Ні, Ваша Величносте.
- А хіба ти не добиралася з Країни Оз у Канзас за одну мить завдяки срібним черевичкам і Чарівному Поясу?
- Добиралася, Ваша Величносте.

- Тоді чому ж ти дивуєшся, що за годину або дві дійшла до Лисеполя, розташованого ближче до Країни Оз, аніж до Канзасу?

- Господи! – вигукнула Дороті. – Невже це знову чарівна країна?

- Гадаю, так, – усміхнувся Король-Лис.

Дороті повернулася до Косматого чоловічка з серйозним і докірливим виразом обличчя.

- Ти чарівник або переодягнений фокусник? Ти зачарував мене, коли питав дорогу до Олійних полів?

Косматий чоловічок похитав головою.

– Хіба ти коли-небудь бачила такого обірваного чарівника? Ні, дорога Дороті, повір, моєї провини в цій історії немає. В мені немає нічого незвичайного, крім Магніту Любові. А про все інше я знаю не більше, ніж ти. І я зовсім не хотів заводити тебе так далеко від дому. Якщо хочеш пошукати дорогу на ферму, я із задоволенням піду з тобою і постараюся допомогти, чим можу.

– Не варто, – задумливо промовила Дороті. – В Канзасі я ніколи не побачу стільки цікавого, як тут, і сподіваюся, тітка Ем не занадто хвилюватиметься. Адже я не збираюся подорожувати дуже довго.

– Прекрасно, – схвально кивнув Король-Лис. – Мудра людина задоволена своєю долею, що б не трапилося. Однак я бачу, в тебе новий друг – він виглядає дуже розумним, і подивіться, яка в нього світла усмішка. Він сяє, як блискучий гудзик.

– Ви маєте рацію, – погодилася Дороті, а Косматий чоловічок додав:

– Його ім'я, Ваша Величносте, – Гудзик-Розумник.

#### IV. Король-Лис

Досить дивно було спостерігати за виразом обличчя Короля-Лиса, коли він розглядав малюка, починаючи від солом'яного бриля і закінчуючи маленькими черевиками. Не менш привабливим був і сам Гудзик-Розумник, котрий, своєю чергою, здивовано поглядав на Короля.

Лисячий Король ніколи ще не бачив чистого прекрасного дитячого обличчя, а малюк не чув, щоб лисиці розмовляли. Та й загалом ніколи не зустрічав лисиць настільки ошатно вдягнених та ще й лисиць-володарів великого королівства. Схоже, що ніхто не розповідав малюкові й про різні чарівні історії, які іноді трапляються з живими істотами. Тож неважко зрозуміти, як здивувала і навіть налякала Гудзика-Розумника ця дивна пригода.

- Що ти думаєш про нас? - запитав Король.

- Не знаю.

- Зрозуміло, ми ще занадто мало знайомі. А ти знаєш, як мене звать?

- Не знаю.

- Невже? Гарзд, я скажу тобі. Мене звать Лис, але короля не можна називати по імені. До короля можна звертатися тільки офіційно. Отже, мое офіційне ім'я Його Королівська Величність Лисиця, Четвертий Король-Лис. Лисиця - з наголосом на другому складі «си».

- А що таке «си»? - запитав Гудзик-Розумник.

- Ну до чого ж розумна дитина! - вигукнув Король, з усмішкою обертаючись до своїх радників. - Цей малюк справді дуже милий. Він запитує, що таке «си». Зрозуміло, «си» саме по собі нічого не означає. Так, справді, малюк надзвичайно розумний, майже, як лисеня.

- Усе питання в тому, що Ваша Величність вкладає в поняття «лисеня», - глибокодумно промовив один із радників короля, стара сіра лисиця.

- Зрозуміло, - погодився Король і, повернувшись до Гудзика-Розумника, запитав:

- А тепер, коли ти знаєш мое ім'я, як ти мене називатимеш?

- Король-Лис, - відповів хлопчик.

- Чому?

- Тому що «си» нічого не означає.

- Дуже добре! Чудово! В тебе блискучий розум. А ти знаєш, чому два на два буде чотири?

– Ні.

– Розумник! Який розумник, справді. Звичайно, ти не знаєш. Ніхто цього не знає. Нам тільки відомо, що два на два – чотири, а чому – ніхто відповісти не може. Милій Гудзик-Розумник, твої кучері та блакитні очі не поєднуються з такою мудрістю. Через них ти виглядаєш занадто юним і твоя мудрість приховується. Я вирішив надати тобі велику честь. Я дарую тобі лисячу голову, щоб ти і зовні виглядав розумним і чарівним.

Із цими словами Король змахнув лапою, і в одну мить чарівні кучері й свіже кругле личко з величезними блакитними очима зникли, а на плечах Гудзика-Розумника з'явилася лисяча голова з гострим носом, загостреними вухами і пронизливими маленькими очима.

– О, будь ласка, не робіть цього! – закричала Дороті злякано, відскочивши від малюка, котрий змінився невпізнанно.

– Пізно, моя мила, справу зроблено. Тобі теж не завадила б лисяча голова, якщо, звичайно, ти зумієш довести, що так само розумна, як Гудзик-Розумник.

– Не хочу, вона така страшна! – вигукнула Дороті.

Почувши це, малюк розплакався.

– Як ти можеш називати цю чарівну голову страшною? – запитав Король. – Гадаю, нове обличчя малюка набагато красивіше, ніж колишне, а моя дружина стверджує, що в мене чудовий смак. Не плач, лисеня. Тобі надали високу честь – ти маєш пишатися нею і бути веселим. Ну, подобається тобі нова голова, Гудзик-Розумник?

– Н-не з-з-на-ю! – заікаючись пробелькотів малюк.

– Будь ласка, ну, будь ласка, Ваше Величносте, поверніть йому колишню голову! – благала Дороті.

Король-Лис похитав головою:

– Не можу. Навіть якщо захотів би, в мене немає влади на зворотне перетворення. Гудзику-Розумнику доведеться залишитися з лисячою головою, і, впевнений, він полюбить нове обличчя, коли звикне до нього.

І Дороті, і Косматий чоловічок дуже засмутилися, що в їхній маленькій дружній компанії сталася така неприємність. Тото навіть загавкав на хлопчика-лиса, не впізнавши в ньому свого друга. Але Дороті ляснула Тото і змусила його замовкнути. Навпаки, всі лисиці вважали, що нова голова дуже підходить малюкові, а Король надав йому велику милість.

Напевно, комусь кумедно було спостерігати, як малюк обмацував свій гострий ніс і широкий рот. Він смішно поводив вухами, а в його маленьких чорних оченятах блищали сльози.

У цей момент у кімнату впурхнули три маленькі лисички-принцеси, дочки Короля. Коли вони побачили Гудзика-Розумника, одна з них вигукнула:

– Ой, який він чарівний!

А друга в захваті додала:

– Який милий!

Третя принцеса радісно заплескала в долоні й закричала:

– Який він гарний!

Гудзик-Розумник перестав плакати і невпевнено запитав:

– Це правда?

– Такого милого личка немає більше ні в кого на світі, – рішуче заявила старша принцеса.

– Ти повинен стати нашим братом і залишитися жити в нас! – вигукнула її сестра.

– Ми ніжно любитимемо тебе, – додала третя принцеса.

Після цих визнань малюк повеселішав і навіть спробував усміхнутися. На жаль, у нього вийшла лише жалюгідна подоба усмішки, бо він ще не звик до нового обличчя. Дороті подумала, що усмішка на лисячій мордочці виглядає жахливо.

– По-моему, нам треба йти далі, – несміливо запропонував Косматий чоловічок. Щиро кажучи, він злякався: невідомо, що ще може спасти на думку Королю-Лису.

– О, благаю, не покидайте нас так швидко, – почав просити Король. – Я хочу влаштувати свято на вашу честь.

– Будь ласка, влаштуйте його після того, як ми підемо, в нас немає часу, – ввічливо попросила Дороті. Але побачивши, як насупився Король, додала:

– Якщо ви хочете отримати запрошення від Озми на день народження, я повинна потрапити до неї якомога швидше.

Хоч Лисеполь був дуже гарний, а його жителі чудово одягнені, й Дороті, і Косматий чоловічок відчували себе тут беззахисними і мріяли швидше забратися геть.

– Але вже пізно, – нагадав Король. – В будь-якому разі вам доведеться почекати до ранку. Запрошую вас на вечерю, а після вечері – до театру, в королівську ложу. А завтра, якщо не передумаєте, можете продовжити подорож.

Друзі погодилися, і лисиці-слуги показали гостям розкішні покої королівського палацу.

Гудзик-Розумник боявся залишатися один, і Дороті довелося відвести його в свою кімнату. Поки лисиця-служниця розчісувала Дороті (а треба сказати, за час подорожі її волосся сильно сплуталося) і вплітала їй чисті яскраві стрічки, інша покоївка розчесала волосся на обличчі та голові нещасного малюка, ретельно

пригладила його зачіску, а потім пов'язала на його гострі вушка рожеві банти. Покоївки хотіли також вбрати дітей у чарівні костюмчики з пір'я, щоб вони були одягнені, як усі лисиці, але діти відмовилися.

– Матроський костюм ніяк не підходить до лисячої голови, – сказала покоївка, – і я щось не пригадую, щоб хоч одна лисиця коли-небудь була матросом.

– Я не лисиця! – закричав Гудзик-Розумник.

– На жаль, ти маєш рацію, – погодилася покоївка. – Але на твоїх худих плечах сидить чарівна лисяча голівка, а це майже так само добре, аби ти був лисицею.

Малюк, згадавши про своє нещастя, знову заплакав. Дороті втішала Гудзика-Розумника і пообіцяла придумати спосіб повернути його рідну голову.

– Якщо нам вдасться потрапити до Принцеси Озми, вона вміє поверне тобі колишній вигляд, – пообіцяла дівчинка. – Тому не засмучуйся, мій милий, і постарайся пристосуватися до цієї голови. Звичайно, вона не така красива, як твоя, що б там не говорили лисиці, але ж ти можеш потерпіти ще трохи, правда?

– Не знаю, – невпевнено сказав малюк, але плакати перестав.

По дорозі до парадної зали діти зайшли до свого кудлатого друга і побачили, що той майже не змінився. Косматий чоловічок відмовився перевдягатися в новий одяг, заявивши, що тоді вже не буде Косматим чоловічком і йому доведеться заново звикати до себе.

Він сказав Дороті, що розчесав і пригладив волосся, бакенбарди і бороду, однак дівчинка подумала, що радше він розчісував їх у протилежному напрямку, оскільки все волосся на голові та обличчі залишалось так само скуйовджене, як і раніше.

Лисиці, які зібралися на королівську вечерю, одяглися ще вишуканіше, ніж раніше. На тлі їхніх ошатних нарядів проста сукня Дороті, матроський костюмчик Гудзика-Розумника і дрантя Косматого чоловічка виглядали жалюгідно. Але попри це гостей приймали з великою пошаною, і королівська вечеря виявилася по-справжньому розкішною.

Як відомо, лисиці люблять курятину й різноманітну дичину. Тому на столі парували курячий суп, ніздрі лоскотали запахи, які піднімалися від смаженої індики, тушкованої качки, смажених куріпок і перепілок, а ще радували око пиріжки з гусячою начинкою. А оскільки всі страви були чудово приготовані, гості із задоволенням скуштували все.

Після вечері господарі й гості вирушили до театру, де подивилися п'єсу, розіграну лисицями, вбраними в гарні костюми з яскравого пір'я. У ній йшлося про дівчинку-лисицю, яку вкрали і притягли у своє лігво злі вовки. У той момент, коли вовки збиралися убити і з'їсти її, надспів загін лисиць-солдатів, врятував героїню і перебив усіх вовків.

– Чи сподобалась тобі вистава? – звернувся Король до Дороті.

– Дуже. П'єса нагадала мені одну з байок Езопа.

– Благаю, не згадуй при мені Езопа! – вигукнув Король. – Я ненавиджу його. Він написав багато історій про лисиць, але завжди зображував їх жорстокими і злими. Але ти ж бачиш, які ми насправді ласкаві й добрі.

– Однак у байках Езопа лисиці завжди дуже розумні, навіть мудрі, вони більш проникливі, ніж усі інші тварини, – завважив Косматий чоловічок.

– Так, ми саме такі. І, зрозуміло, маємо знань набагато більше, ніж люди, – з гордістю промовив Король. – Але використовуємо свою мудрість на добрі справи, а не на шкоду іншим. Тож цей противний Езоп просто не знав, про що пише.

Друзі не стали сперечатися з Королем, оскільки розуміли, що він знає лисячу природу краще, ніж люди.

Після вистави всі вирушили назад до палацу і лягли спати на м'які, набиті пір'ям ліжка. Оскільки лисиці добували для прожитку багато дичини, то пір'я вони використовували для одягу й матраців.

Дороті здивувалася, чому інші тварини, що населяють Лисеполь, не носять одяг, на відміну від лисиць. Коли вона запитала про це в Короля, той відповів, що лисиці надзвичайно цивілізовані й культурні.

– Але ви народжуєтеся без одягу і, гадаю, вам він не дуже-то й потрібен, – завважила дівчина.

– А хіба люди народжуються одягненими? – заперечив Король. – Поки людина не досягла певного рівня цивілізації, вона ходила голою. Але з розвитком цивілізації люди стали одягатися дедалі ретельніше й вигадливіше. Кожен намагався одягнутися якомога красивіше, щоб сусіди заздрили йому. Тому цивілізовані лисиці, так само як цивілізовані люди, витрачають багато часу на свій гардероб.

– Мене це не стосується, – завважив Косматий чоловічок.

– Не сперечатимуся, – уважно глянувши на гостя, відповів Король. – Але, може, ви не належите до цивілізованого світу.

Після міцного сну, який надав мандрівникам бадьорості, вони поснідали разом із Королем, а потім розпрощалися з ним.

– Ви були надзвичайно добрі, – звернулася до Короля Дороті, – лише бідному Гудзику-Розумнику не пощастило. Нам дуже сподобалося в Лисеполі.

– Сподіваюся, ти спробуєш отримати для мене, запрошення на день народження Принцеси Озми, – нагадав Король.

– Якщо побачу Озму, обов'язково попрошу, – пообіцяла Дороті.

– День народження Принцеси двадцять першого, і якщо тобі вдасться дістати запрошення, я знайду спосіб перетнути Згубну Пустелю й потрапити до Країни Оз. Я завжди мріяв побачити Смарагдове Місто. Яке щастя, що подруга Принцеси Озми відвідала мою країну і тепер допоможе мені побувати в гостях у Принцеси.

– Якщо побачу Принцесу, неодмінно попрошу її про це, – ще раз пообіцяла Дороті.

Король-Лис дав гостям в дорогу смачної їжі, й Косматий чоловічок сховав її в кишеню. Капітан супроводжував подорожніх до арки і попрощався з ними там, де вони вперше зустрілися. Тут друзі побачили безліч лисиць, які охороняли дорогу.

– Ви побоюєтеся ворогів? – запитала Дороті.

– Ні, – відповів Капітан. – Ми дуже пильні й готові відбити будь-який напад. Але ця дорога веде до країни, де живуть великі дурні звірі. Вони можуть заподіяти нам серйозні неприємності, якщо подумують, що ми їх боїмося.

– А що це за звірі? – зацікавився Косматий чоловічок.

Капітан відповів не відразу. Якийсь час він вагався, а потім сказав:

– Якщо ви потрапите туди, то дізнаєтеся про них усе. Але в жодному разі не бійтеся. Упевнений, що Гудзик-Розумник зуміє захистити вас: він такий розумний і в нього тепер по-справжньому мудрий вираз обличчя.

Слова Капітана не заспокоїли Дороті й Косматого чоловічка, а, навпаки, налякали, бо в них було дещо інше уявлення про розумові здібності малюка. Попрощавшись із лисячим капітаном, друзі продовжили подорож.

V. Дочка Веселки

Тото був цілковито щасливий. Він біг стежкою, гавкав, коли хотів, на птахів і ганявся за метеликами. Навколо буяли польові квіти, луки змінювали гаї. Але ні будинків, ні людей не було видно. По небу стрімко проносилися птахи, а у високій траві й серед зелених кущів бігали білі зайці. Дороті розгледіла навіть мурашок, що діловито снували уздовж дороги, навантажені насінням конюшини.

Кілька годин друзі йшли досить бадьоро. Навіть малюк Гудзик-Розумник виявився хорошим мандрівником і не втомлювався від швидкої ходьби. Нарешті дорога повернула, і за поворотом подорожніх чекало дивовижне видовище.

Маленька дівчинка, струнка, як фея, граціозно танцювала посеред пустельної дороги. Вона то повільно кружляла, то швидко перебирала витонченими ніжками. На ній була сукня з на диво ніжної та легкої тканини, схожої на павутинку, яка переливалася відтінками фіолетового, рожевого, жовтого, зеленого, блакитного та білого кольорів. Вони створювали чарівну гаму, плавно переходячи один в один. Волосся дівчинки було схоже на золоті нитки і хмаркою вилося навколо її голівки. Жодне пасмо не трималося шпилькою, прикрасою чи стрічкою, а вільно розліталось в повітрі.

Наші друзі, здивовані й захоплені цим видовищем, наблизилися до дівчинки й застигли, стежачи за її танцем. Вона здавалася не вище Дороті, але мініатюрнішою, років їй на вигляд було приблизно стільки ж, скільки нашій маленькій героїні.

Побачивши людей, дівчинка перестала танцювати, зупинившись на одній нозі, ніби збираючись наступної ж миті полетіти. Дороті страшенно здивувалася, помітивши, що з фіалкових очей дівчинки котилися сльози по чарівних рожевих щічках. Було дивно, що можна одночасно танцювати і плакати.

Дороті ввічливо і співчутливо звернулася до незнайомки:

– У тебе щось трапилося, крихітко?

– Так! – вигукнула дівчинка. – Я загубилася!

– Це ж треба, ми теж, – з усмішкою відповіла Дороті. – Але ми не плачемо.

- Не плачете? А чому?

- Бо я вже губилася багато разів, але мене завжди знаходили.

- А я ніколи не губилася, - прошепотіла дівчинка. - Тому мені страшно.

- Але ж ти танцювала, - завважила спантеличена Дороті.

- О, я танцювала тільки для того, щоб не замерзнути, - швидко відповіла дівчинка. - Запевняю тебе, мені зовсім не весело.

Дороті уважно розглядала незнайомку. Її тонка повітряна сукня справді не гріла. Втім, мандрівники не відчували холоду, повітря було м'яким і ласкавим.

- Хто ти, люба? - ласкаво запитала Дороті.

- Я Поліхромія, - відповіла дівчинка.

- Поллі... що?

- Поліхромія, тобто «багатокольорова». Я дочка Веселки.

- О! - здивовано протягнула Дороті. - А я й не знала, що у Веселки є діти. Втім, мені слід було здогадатися: ти не можеш бути ніким іншим.

- А чому? - з цікавістю запитала Поліхромія.

- Тому що ти така прекрасна й мила.

Дівчинка усміхнулася крізь сльози, підійшла до Дороті та вклала свої тендітні пальчики в її міцну руку.

- Хочеш бути моєю подругою? - несміливо запитала Поліхромія.

- Звичайно.

– А як тебе звати?

– Дороті. А це мій друг – Косматий чоловічок, у нього є Магніт Любові. А ось Гудзик-Розумник, але тільки ти не можеш побачити його справжнього обличчя, тому що Король-Лис необережно замінив його голову на лисячу. У Гудзика-Розумника дуже приємна зовнішність, і, сподіваюся, з часом мені вдасться повернути йому колишній вигляд.

Маленька дочка Веселки весело кивала, із задоволенням роздивляючись нових знайомих.

– А це хто? – запитала вона, вказуючи на Тото, що із захопленням поглядав на гарненьку дівчинку і вельми доброзичливо виляв хвостом. – Його теж зачарували?

– О ні, Поллі. Можна я буду тебе так називати? Твоє повне ім'я дуже важко вимовити.

– Будь ласка, Дороті, якщо хочеш, зви мене Поллі.

– Так ось, Поллі, Тото – звичайний песик, але, мушу зізнатися, він розумніший за Гудзика-Розумника, і я його дуже люблю.

– Мені він теж подобається, – сказала Поліхромія, витончено нахилившись, щоб погладити Тото по голові.

– Але як дочка Веселки потрапила на цю пустельну дорогу й заблукала? – запитав Косматий чоловічок, котрий із подивом прислухався до бесіди дівчаток.

– Сьогодні вранці мама розкинула веселку над цією дорогою, і один кінець її торкнувся землі, а я, як зазвичай, танцювала на ній. Ніхто не помітив, що я стою занадто далеко від вигину дуги. Раптом я почала ковзати вниз, швидше і швидше, поки не опинилася на землі. І тут якраз мама підняла веселку, не

помітивши, що я впала. Я спробувала схопитися за промінь і утриматися, але веселка зникла, і я опинилася одна на холодній твердій землі.

– По-моєму, зараз не холодно, Поллі, – завважила Дороті. – Радше ти просто легко вдягнена.

– Я ж звикла жити близько до сонця, – сказала дочка Веселки. – Спочатку мені здавалося, що я тут перетворюся на крижинку. Але танець зігрів мене, і тепер я думаю, як повернутися додому.

– Напевно, твоя мама побачить, що ти загубилася, почне тебе шукати й опустить на землю іншу веселку?

– Може бути. Але зараз вона дуже зайнята: в багатьох частинах світу в цьому сезоні йдуть сильні дощі, тож їй доводиться опускати веселку в різних-різних місцях. Дороті, що б ти мені порадила?

– Підемо з нами, – відповіла Дороті. – Я хочу спробувати знайти дорогу в Смарагдове місто, яке знаходиться в чарівній Країні Оз. Принцеса Озма, правителька Смарагдового міста, – моя подруга. Якщо нам вдасться потрапити до чарівної країни, я впевнена, що Озма зуміє відправити тебе додому до мами.

– Ти впевнена в цьому? – схвильовано запитала Поліхромія.

– Так.

– Тоді я піду з вами. До речі, прогулянка пішки допоможе мені зігрітися, а мама знайде мене в будь-якій частині світу, якщо, звичайно, в неї буде час шукати.

– От і добре, підемо далі, – весело сказав Косматий чоловічок.

І вони вирушили в дорогу – вже вп'ятьох. Поліхромія крокувала поруч з Дороті, міцно тримаючи її за руку, наче боялася, що та зникне. Її характер виявився таким же легким, як її повітряна сукня, тому час від часу вона бігла вперед і кружляла в танці. Потім поверталася, усміхнена, з сяючими очима. Вона забула всі свої страхи, забула, що загубилася. До неї повернувся звичний гарний настрій.

Друзі раділи, що Поліхромія приєдналася до них. Її танець і сміх – а треба сказати, що її сміх нагадував дзвін срібного дзвіночка, додавали подорожі привабливості і підтримували гарний настрій.

## VI. Звірине місто

Настав полудень, і друзі дістали пакет із іжею, яку їм дав Король-Лис. Там вони знайшли підсмажену індичку з журавлинним соусом і хліб з маслом. Зручно вмостившись на траві, Косматий чоловічок розрізав індичку ножем, котрий носив у кишені, та дав кожному по шматку.

– А у вас не знайдеться кілька крапель роси, або печива з туману, або булочки з хмар? – запитала Поліхромія.

– Ну що ти! Звідки? – здивувалася Дороті. – Ми тут, на землі, їмо тверду їжу. Втім, у нас є холодний чай. Хочеш спробувати?

Поліхромія подивилася на Гудзика-Розумника, який з апетитом гриз індичку ніжку.

– Смачно? – запитала вона.

Малюк кивнув.

– Ти думаєш, я зможу це з'їсти?

– Ні, це мое, – відповів Гудзик-Розумник.

– Я маю на увазі інший шматочок?

– Не знаю.

– Гаразд, спробую, я страшенно хочу їсти, – рішуче сказала Поліхромія, взявши в руки маленький шматочок білого м'яса, який Косматий чоловічок вибрав спеціально для неї, і шматочок хліба з маслом. Вона поїла й вирішила, що індичка дуже смачна, набагато смачніша, ніж печиво з туману. Дівчинці знадобилося зовсім небагато їжі, щоб насититися. Вона запила обід маленьким ковтком холодного чаю.

– Ти їси, як муха, – сказала Дороті, яка щойно розправилася з досить великим шматком індички. – Втім, я знаю декого в Країні Оз, хто не їсть зовсім.

– Хто ж це? – зацікавився Косматий чоловічок.

– Там кілька таких. Перший – Опудало, солом'яне опудало, а другий – Залізний Лісоруб. У них зовсім немає апетиту, тому вони ніколи нічого не їдять.

– А вони живі? – запитав Гудзик-Розумник.

– Звичайно. До того ж вони дуже розумні й симпатичні. Якщо ми доберемося до Країни Оз, я вас обов'язково познайомлю.

– Ти справді сподіваєшся потрапити в Країну Оз? – запитав Косматий чоловічок і сьорбнув холодного чаю.

Кінець ознакомительного фрагмента.

----

Купити: [https://tellnovel.me/baum\\_l-man/doroga-do-kra-ni-oz](https://tellnovel.me/baum_l-man/doroga-do-kra-ni-oz)

надано

Прочитайте цю книгу цілком, купивши повну легальну версію: [Купити](#)